

Keskeiset kansainväliset ympäristösopimukset sekä niiden tavoitteet ja toteutuminen (päivitetty 16.4.2019)

SOPIMUS	TAVOITE	TOTEUTUMINEN/MERKITYS	Vastuuvirkamies (YM)
<u>ILMASTO</u>			
Ilmastonmuutosta koskeva puitesopimus	Sopimuksen tavoitteena on ilmakehän kasvihuonekaasujen eli ihmistoiminnan aiheuttamien päästöjen pitoisuuden vakauttaminen vaarattomalle tasolle.	Ilmastopuitesopimus asettaa ilmastonmuutoksen hillitsemiseen tähtääville kansainvälisille pyrkimyksille tavoitteet, periaatteet ja muut yleiset puitteet. Ilmastopuitesopimus ei sisällä määrällisiä päästövähennysvelvoitteita.	Kansainvälisten ilmastoasioiden pääneuvottelija Outi Honkatukia
Kioton pöytäkirja	Pöytäkirja täydentää YK:n ilmastopuitesopimusta ja edistää sen tavoitteen toteutumista asettamalla oikeudellisesti sitovat velvoitteet kehittyneiden maiden kasvihuonekaasupäästöille	Kioton pöytäkirja täydentää ilmastopuitesopimusta. Kioton pöytäkirjan ensimmäisellä velvoitekaudella 2008-2012 kehittyneet maat (38 maata) sitoutuivat vähentämään kasvihuonekaasupäästöjään yhteensä 5 % vuoden 1990 tasosta vuoteen 2012 mennessä. EU:n sisäisen taakanjaon mukaan Suomen velvoitteena ensimmäisellä sitoumuskaudella oli päästöjen pitäminen vuoden 1990 tasolla.	Kansainvälisten ilmastoasioiden pääneuvottelija Outi Honkatukia

		<p>Kioton pöytäkirjan toisella velvoitekaudella 2013-2020 EU:n tavoite on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 20 % vuoden 1990 tasosta vuoteen 2020 mennessä. EU:n sisäisen taakanjaon mukaan Suomen velvoitteena toisella sitoumuskaudella on vähentää kasvihuonekaasupäästöjään vähintään 16 % vuoden 2005 tasosta vuoteen 2020 mennessä.</p>	
Pariisin ilmastopöytäkirja	<p>Sopimuksen tavoitteena on vahvistaa maailman- laajuisia ilmastotoimia muun muassa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rajoittamalla maailmanlaajuinen keskilämpötilan nousu selvästi alle kahteen celsiusasteeseen suhteessa esiteolliseen aikaan ja pyrkien toimiin, joilla lämpeneminen saataisiin rajattua 1,5 celsiusasteeseen suhteessa esiteolliseen aikaan, • parantamalla kykyä sopeutua ilmastonmuutoksen haittavaikutuksiin ja kykyä joustavasti mukautua muuttuvaan ilmastoon sekä edistämällä kehitystä kohti alhaisia kasvihuonekaasujen päästöjä tavalla, joka ei uhkaa ruokaturvaa sekä • sovittamalla rahoitusvirrat vähäpäästöiseen kehityskulkuun ja kehitykseen, jossa mukaudutaan joustavasti muuttuvaan ilmastoon. 	<p>EU:ssa on hyväksytty yhteinen tavoite vähentää päästöjä vähintään 40 % vuoteen 2030 mennessä. EU:ssa on hyväksytty yhteinen pitkän aikavälin tavoite vähentää päästöjä 80–95 % vuoteen 2050 mennessä. Suomi on yhdessä usean muun EU:n jäsenvaltion kanssa ollut vaatimassa, että kaikkien maiden on kiireellisesti tehostettava toimiaan Pariisin sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Pariisin sopimuksen osapuolten toistaiseksi ilmoittamat päästövähennystavoitteet ja -toimet eivät riitä rajoittamaan lämpötilan nousua Pariisin sopimuksen tavoitteen mukaisesti.</p>	<p>Kansainvälisten ilmastoasioiden pääneuvottelija Outi Honkatukia</p>

	Päästöjen vähentämisen suhteen sopimuksen tavoite on saavuttaa globaalien kasvihuonekaasupäästöjen kasvun huippu mahdollisimman pian ja vähentää tämän jälkeen päästöjä nopeasti niin, että ihmisen aikaansaamat kasvihuonekaasujen päästöt ja nielut ovat tasapainossa tämän vuosisadan jälkipuoliskolla.		
<u>OTSONIKERROS</u>			
Otsonikerroksen suojelua koskeva Wienin yleissopimus	Sopimuksen tavoitteena yhdessä Montrealin pöytäkirjan kanssa on ylällmakehän otsonikerrosta heikentävien aineiden tuotannon ja kulutuksen lopettaminen kokonaisuudessaan asteittain ottaen huomioon tieteellinen kehitys, taloudelliset ja tekniset näkökohdat sekä kehitysmaiden tarpeet. Sopimuksen osapuolet tekevät yhteistyötä ylällmakehän otsonikerroksen ohenemiseen liittyvässä tutkimuksessa ja tietojenvaihdossa.	Sopimus on tähän mennessä tuottanut erinomaisia tuloksia. Sopimusosapuolet ovat vähentäneet otsonikerrosta heikentävien aineiden kulutusta ja tuotantoa yhteensä jo yli 98 prosentilla ja aineiden täydellisistä kielloista ja luopumisaikatauluista on tehty päätökset. Huolimatta lukuisista haasteista kehitysmaat ovat vähentäneet otsonikerrosta heikentävien aineiden kulutusta ja tuotantoa jopa sovittuja aikatauluja nopeammin. Koska otsonikerrosta heikentävät aineet ovat myös voimakkaita kasvihuonekaasuja, on Montrealin pöytäkirjan ansiosta estetty yli 135 gigatonnia vastaavat hiilidioksidipäästöt.	Neuvotteleva virkamies Eeva Nurmi
Montrealin pöytäkirja	Pöytäkirja täsmentää Wienin sopimuksen määräyksiä ja sisältää määräyksiä	Ks. yllä (Wienin sopimus)	Neuvotteleva virkamies Eeva Nurmi

	otsonikerrosta heikentävien aineiden kulutuksen, tuotannon ja kaupan vähentämiseksi.		
<u>LUONNON MONIMUOTOISUUS</u>			
Biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus (eli ns. CBD-sopimus)	Sopimuksen päätavoitteena on maapallon ekosysteemien, eläin- ja kasvilajien sekä niiden perintötekijöiden monimuotoisuuden suojeleminen, luonnonvarojen kestävä käyttö sekä perintöaineiksen käytöstä saadun hyödyn oikeudenmukainen ja tasapuolinen jako.	CBD-sopimuksen on ratifioinut 196 osapuolta. Vuoden 2010 osapuolikokouksessa päätettiin, että luonnon köyhtyminen on pysäytettävä vuoteen 2020 mennessä. Kunnianhimoisen tavoitteen toimeenpanon tukemiseksi hyväksyttiin strateginen suunnitelma vuosille 2011–2020. Siihen sisältyy 20 tavoitetta (ns. Aichi-tavoitteet). Strategisen suunnitelman toimeenpanon seuranta varten maat laativat säännöllisesti kansalliset biodiversiteettistrategiat ja toimintaohjelmat (NBSAP). Vuosien 2019 ja 2020 tärkein tehtävä on laatia kansainvälinen biodiversiteettisuunnitelma vuoden 2020 jälkeiselle ajalle.	Neuvotteleva virkamies Marina von Weissenberg
Cartagenan bioturvallisuuspöytäkirja	Pöytäkirjan tavoitteena on huolehtia siitä, että eläviä muuntogeenisiä organismeja siirretään, käsitellään ja käytetään valtioiden rajat ylittävissä siirroissa ennalta varautumisen periaatteen mukaisesti tavalla, joka ei aiheuta haittaa luonnon monimuotoisuudelle ja sen kestäväälle	Pöytäkirjaa on toimeenpantu tehokkaasti operatiivisen strategiaohjelman avulla. Keskeisiä asioita ovat riskinarviointi, sosioekonomiset tarkastelut ja uudet genomimuokkausmenetelmät. Sekä riskinarviointiin että sosioekonomisiin tarkasteluihin on kehitetty ja	Erityisasiantuntija Marja Ruohonen-Lehto

	käytölle ottaen huomioon myös ihmisen terveydelle aiheutuvat riskit.	kehitetään arviointiohjeita. Osapuolia on jo 170 (helmikuu 2019).	
Nagoyan geenivarapöytäkirja	Pöytäkirjan tavoitteena on geenivarojen käytöstä saatavien hyötyjen oikeudenmukainen jako sekä geenivarojen saatavuuden helpottaminen, asianmukainen teknologian siirto ja rahoitus sekä biologisen monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön edistäminen.	Tähän mennessä pöytäkirjan on ratifioinut 116 osapuolta. Toimeenpano on kuitenkin viivästynyt useilla osapuolilla resurssien vähyyden takia eikä monella osapuolella ole vielä nimettyjä viranomaisia tai kansallista lainsäädäntöä. Lisäksi eri osapuolilla voi olla toisistaan poikkeava käsitys siitä, mitä sopimuksen soveltamisalaan kuuluu. Nagoyan pöytäkirja onkin vielä niin nuori, että sen vaikuttavuus on toistaiseksi vähäinen. Tulevaisuudessa kun menettelytavat ovat selkeytyneet, on odotettavissa, että geenivarojen saatavuus helpottuu ja hyötyjen jakamisella on biodiversiteetin suojelua edistävä, kannustava vaikutus. Kansainvälisessä työssä vielä ratkaisemattomia asioita ovat kysymys monenvälisestä hyötyjenjakomekanismista (NP art. 10) sekä pöytäkirjaa vastaavat muut hyötyjenjakoinstrumentit (NP art. 4).	Erytisasiantuntija Marja Ruohonen-Lehto
Cartagenan bioturvallisuuspöytäkirjan vastuulisäpöytäkirja	Vastuulisäpöytäkirjan tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua ja kestävää käyttöä ja ottaa samalla huomioon myös ihmisten terveydelle aiheutuvat riskit. Tämä tehdään laatimalla kansainväliset säännöt ja menettelyt, jotka koskevat eläviin muuntogeenisiin organismeihin liittyvää korjaamisvastuuta.	Vastuulisäpöytäkirjan toimeenpano on aluillaan ja sen on ratifioinut 42 osapuolta. Lisäpöytäkirjaa ei ole vielä sovellettu käytännössä.	Erytisasiantuntija Marja Ruohonen-Lehto

<p>Uhanalaisten eläin- ja kasvilajien kansainvälistä kauppaa koskeva yleissopimus (eli ns. CITES-sopimus)</p>	<p>Sopimuksen tavoitteena on varmistaa, että luonnonvaraisilla eläimillä ja kasveilla käytävä kansainvälinen kauppa ei vaaranna lajien säilymistä.</p>	<p>Sopimus kattaa noin 36 000 lajia. Näistä noin 5 800 on eläinlajeja ja loput kasveja. CITES-sopimusta pidetään yhtenä tehokkaimmista kansainvälisistä ympäristösopimuksista, vaikka se joutuu painimaan suurten kaupallisten intressien ja organisoituneen rikollisuuden kanssa. Sopimuksen tekee tehokkaaksi se, että maita voidaan rangaista sääntöjen rikkomisesta asettamalla osapuolikokouksen tai pysyvän komitean päätöksellä väliaikaisia lisärajoitteita CITES-lajien kaupalle. Kun valtio ryhtyy noudattamaan sääntöjä, väliaikainen kaupanrajoitus poistetaan.</p>	<p>Ympäristöneuvos Esko Hyvärinen</p>
<p>Muuttavien luonnonvaraisten eläinten suojelua koskeva yleissopimus (eli ns. CMS-sopimus, Bonnin yleissopimus)</p>	<p>Sopimuksen tarkoituksena on muuttavien eläinlajien ja niiden elinympäristöjen suojelu sekä kestävä käyttö lajien koko muuttoreittien alueella. Sopimuksen tavoitteena on suojella säännöllisesti maiden välisiä hallinnollisia rajoja ylittävien luonnonvaraisten eläinten populaatioita.</p>	<p>Sopimuksen vahvuutena pidetään sitä, että se toimii ”sateenvarjosopimuksena”, joka pystyy synnyttämään alueellisia sopimuksia lajikohtaisen suojelun tehostamiseksi. Monet maat ovat CMS-sopimuksen puitteissa solmittujen alueellisten sopimusten osapuolia tai ovat allekirjoittaneet yhteisymmärryspöytäkirjoja, vaikka eivät ole sopimuksen osapuolia.</p>	<p>Ympäristöneuvos Esko Hyvärinen</p>
<p>Kosteikkojen suojelua koskeva Ramsarin sopimus</p>	<p>Sopimuksen tavoitteena on estää vesiperäisten maiden häviäminen nyt ja tulevaisuudessa sekä tunnustaa kosteikkojen ekologinen, taloudellinen, kulttuurinen, tieteellinen ja</p>	<p>Sopimus on tärkeä, sillä kosteikkojen tila on maailmanlaajuisesti hälyttävä ja kaikista ekosysteemeistä eniten huonontunut. Paine kosteikkojen hyödyntämiseksi on kasvanut</p>	<p>Ympäristöneuvos Kristiina Niikkonen</p>

	<p>virikistyksellinen arvo. Sopimuksen alkuperäisenä tarkoituksena on ollut suojella vesilintujen muuton- ja pesimäaikaisia kosteikkoja ja turvata tärkeiden kosteikkoalueiden verkostoja lintujen muuttoreiteillä. Myöhemmin sopimus on laajentunut käsittämään monenlaiset suojelun ja alueidenkäytön ulottuvuudet. Sopimus käsittää kaikkien kosteikkojen (ml. ihmisten rakentamien) suojelun ja kestäväen käytön edistämisen.</p>	<p>entisestään. Suurimmat uhat kosteikoille aiheutuvat yleisesti maankäytön muutoksista. Erityisesti rannikkojen kosteikkojen jääminen rakentamisen alle on globaali ongelma. Lisäksi kosteikkoja uhkaa erilaisten merenelävien tuotannon aiheuttamat tuhot alkuperäisille kosteikoille (kuten katkarapuviljely mangrovealueilla), vedensäännöstely, maatalouden haitalliset vaikutukset ja muu maankäyttö kosteikkojen valuma-alueella.</p>	
<p>Maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelua koskeva yleissopimus</p>	<p>Sopimuksen tavoitteena on toimia kansainvälisenä ja kansallisena järjestelmänä kulttuuri- ja luontoympäristön arvokkaimman osan määrittämiseksi, säilyttämiseksi ja hoitamiseksi ihmiskunnan yhteisenä perintönä.</p>	<p>Maailmanperintösopimus on vuosikymmenien saatossa saavuttanut vankan ja tunnetun aseman. Maailmanperintökohteista voidaan puhua jopa ”brändinä”. Erityisesti kehitysmaiden kohteiden suojelu voi hyötyä nimityksestä maailmanperintökohteeksi muun muassa lisääntyneen rahoituksen ja kansainvälisen huomion ansiosta. Kohteiden tilan käsittely maailmanperintökomiteassa ja komitean maille antamat toimenpidesuosituksukset toimivat maille usein kannustimena vahvistaa suojelutoimia sopimuksen suuren suosion ja näkyvyyden vuoksi. Viime vuosina myös kansalaisjärjestöjen entistä vahvempi osallistuminen komitean kokouksiin on tuonut lisänäkyvyyttä kohteiden suojeluun.</p>	<p>Ympäristöneuvos Jukka-Pekka Flander</p>

<p>Valaanpyynnin sääntelyä koskeva kansainvälinen yleissopimus, 1946</p>	<p>Suomi liittyi sopimukseen vuonna 1983 ja osallistunut komission kokouksiin. Valaanpyyntisopimuksen tarkoituksena on valaskantojen suojeleminen (13 suurvalaslajia) sekä valasteollisuuden järjestelmällinen kehittäminen. Sopimuksella on mahdollista suojella vaarantuneita valaslajeja, perustaa suojelualueita valaille, asettaa lukumäärä- ja kokorajat pyydettävälle valaille, määrittää valaiden rauhoitus- ja pyyntiajat sekä alueet, kieltää imeväisten poikasten ja poikasen kanssa olevien naaraiden pyynnin sekä koota saalistietojen ja muita tilastollisia ja biologisia tietoja. Valaanpyyntikomissiolla on kolme komiteaa, joista yksi on tieteellinen komitea. Sen jäsenenä on useita satoja valastutkijoita. Komitean tehtävänä on antaa suosituksia ja tarpeen mukaan tutkia valaita tai valaanpyyntiä, kerätä ja analysoida tilastollista tietoa jota saadaan valaskantojen tämän hetkisestä tilasta ja valaanpyynnin vaikutuksesta niihin sekä tutkia, arvioida ja välittää tietoa niistä keinoista jolla ylläpidetään ja lisätään valaskantoja. Tieteellisen komitean alaisuudessa toimii useita alakomiteita ja työryhmiä aihealueiden mukaisesti.</p>	<p>Valaskantojen tilaan liittyvää tietoa on lisäntynyt, samoin tiedot valaita uhkaavista paineista. Lisäksi on pyritty kehittämään keinoja, jolla voidaan vaikuttaa näihin uhkiin mm. valasturismiin liittyvät ohjeistukset. Myös tieteelliseen pyyntiin on luoto ohjeistukset, samoin on kehitetty alkuperäiskansojen pyyntiä. Noin kuuden vuoden välein myönnetään tieteelliseen tietoon perustuen pyyntikiintiömäärät alkuperäiskansoille, joiden vaikutuksia valaskannoille seurataan vuosittain. Kaupallinen valaanpyynti on yhä kiellettyä. Useille uhanalaisille valaskannoille on laadittu suojelusuunnitelmat ja valmistellaan uusia. Komission tieteellinen- ja suojelukomiteat kiinnittävät huomioita myös pikkuvalaiden tilanteeseen ml. Itämeren pyöriäinen.</p>	<p>Neuvotteleva virkamies Penina Blankett</p>
<p>Sopimus Itämeren, Koillis-Atlantin, Irlanninmeren ja Pohjanmeren pikkuvalaiden suojelusta</p>	<p>Sopimukseen liittyvässä suojelu- ja hoitosuunnitelmassa on esitetty suojelu-,</p>	<p>Suomen osalta tämä sopimus koskee vain Itämeren ainoata pikkuvalasta pyöriäistä. Suomessa tulisi edistää</p>	<p>Neuvotteleva virkamies Penina Blankett</p>

<p>(ASCOBANS) (liittyy Bonnin sopimukseen), 1992</p>	<p>tutkimus- ja hoitotoimenpiteitä, joita tulisi ottaa käyttöön.</p>	<p>etenkin yhteistyötä muiden kansainvälisten toimijoiden kesken. Suomi on osallistunut kansainväliseen SAMBAH Life + (<i>Static Acoustic Monitoring of the Baltic Sea Harbour Porpoise</i>) hankkeeseen, jossa saatiin kuvaa mm. äärimmäisen uhanalaisen pyöriäisen esiintymisestä Itämerellä ja myös Suomessa.</p> <p>Osallistuu Itämeren pyöriäisen elvytysuunnitelman toteutuksesta ja seurannasta vastaavan työryhmän toimintaan.</p>	
<p><u>KEMIKAALIT JA VAARALLISET JÄTTEET</u></p>			
<p>Vaarallisten jätteiden maan rajan ylittävien siirtojen ja käsittelyn valvontaa koskeva Baselin yleissopimus</p>	<p>Sopimuksen tavoitteena on vaarallisten ja muiden jätteiden ympäristöllisesti ja terveydellisesti kestävä hallinta. Tähän päämäärään pyritään kolmen tavoitteen avulla: 1. minimoimalla jätteiden siirrot valtioiden rajojen yli, 2. käsittelemällä jätteet mahdollisimman lähellä niiden syntypaikkaa ja 3. minimoimalla jätteiden syntyminen.</p>	<p>Sopimuksen toimeenpanon painopiste on 2000-luvun alussa siirtynyt vaarallisten jätteiden kansainvälisiä siirtoja koskevien sopimusvelvoitteiden mahdollisimman laaja-alaiseen toimeenpanoon ja vaarallisten jätteiden synnyn minimointiin.</p> <p>Baselin sopimuksen toimeenpanon tehostamiseksi perustetut alueelliset keskuskeskukset vahvistavat kehitys- ja siirtymätalousmaiden valmiuksia ympäristöystävällisempään vaarallisten jätteiden käsittelyyn.</p>	<p>Ylitarkastaja Marja-Riitta Korhonen</p>

<p>Rotterdamin yleissopimus eräiden kemikaalien kauppaan liittyvästä ennakoilmoitus- ja hyväksymismenettelystä</p>	<p>Sopimuksen tavoitteena on vahvistaa osapuolten välistä yhteistä vastuuta ja yhteistyötä tiettyjen vaarallisten kemikaalien ja torjunta-aineiden kansainvälisessä kaupankäynnissä. Sopimuksella suojellaan ihmisten terveyttä ja ympäristöä tällaisten aineiden mahdollisilta haittavaikutuksilta. Sopimus perustuu ennakkosuostumusmenettelyyn, jonka mukaisesti sopimuksen piiriin kuuluvien kemikaalien vienti voi kohdistua ainoastaan sellaiseen maahan, joka on antanut ennakkoon suostumuksensa kyseisten kemikaalien tuonnille.</p>	<p>Sopimuksen avulla kemikaaleja maahantuoville maille tarjotaan informaatio ja välineet vaarallisten kemikaalien tunnistamiseksi ja tarvittaessa niiden maahantuonnin kieltämiseksi. Jos valtio päättää maahantuoda sääntelyn kohteena olevia kemikaaleja, sopimus tukee niiden turvallista käsittelyä merkintästandardien, teknisen avun ja muiden tukikeinojen muodossa.</p>	<p>Neuvotteleva virkamies Hinni Papponen</p>
<p>Pysyviä orgaanisia yhdisteitä koskeva Tukholman yleissopimus</p>	<p>Sopimuksen tavoitteena on suojella ihmisten terveyttä ja ympäristöä pysyvien haitallisten orgaanisten yhdisteiden haittavaikutuksilta. Sopimuksella lopetetaan tai rajoitetaan sopimuksen piiriin kuuluvien POP-yhdisteiden tuotantoa, kauppaa, käyttöä ja päästöjä.</p>	<p>Yleissopimuksen piiriin kuului alun perin 12 POP-yhdistettä. Vuonna 2017 sopimuksella säänneltiin jo yhteensä 28 erilaista yhdistettä.</p>	<p>Neuvotteleva virkamies Tuulia Toikka</p>
<p>Elohopeaa koskeva Minamatan yleissopimus</p>	<p>Sopimuksen tavoitteena on suojella ihmisen terveyttä ja ympäristöä ihmisen toimin- nasta aiheutuvilta elohopean ja elohopeayhdisteiden päästöiltä.</p>	<p>Elohopeaa sisältävien tuotteiden rajoittaminen on ollut tärkeää sekä ihmisten altistumisen että asiattoman jätteenkäsittelyn aiheuttaman ympäristökuormituksen vähentämiseksi. Elohopean käytön rajoittaminen sopimusteitse on ollut mahdollista käyttökohteissa, joihin on saatavilla korvaavia tuotteita maailmanlaajuisesti. Globaalilla tasolla eniten elohopeariskejä aiheuttavat kaukokuuluvat ilmaan joutuvat</p>	<p>Neuvotteleva virkamies Tuulia Toikka</p>

		<p>päästöt, joiden suurin lähde on kivihiilenpoltto. Sopimuksella pyritään edistämään parhaan käytettävissä olevan teknologian ja ympäristön kannalta parhaiden käytäntöjen soveltamista päästöjen vähentämiseksi. Lisäksi pyritään tekemään kansallisia ohjelmia elohopean päästöjen asteittaiseksi lopettamiseksi.</p> <p>EU:ssa on eräiltä osin tiukempia rajoituksia elohopealle kuin mitä yleissopimus edellyttää.</p>	
<u>ILMANSUOJELU</u>			
Valtiosta toiseen tapahtuvaa ilman epäpuhtauksien kaukokulkeutumista koskeva yleissopimus	Sopimuksen tavoitteena on rajoittaa sekä vähentää ja ehkäistä valtiosta toiseen tapahtuvaa ilman epäpuhtauksien kaukokulkeutumista. Sopimus ja sen alaiset pöytäkirjat kokoavat tietoa päästöistä, niiden leviämisestä, pitoisuuksista ja laskeumista sekä ilmansaasteiden vaikutuksista terveyteen, ekosysteemeihin, viljelykasveihin ja materiaaleihin. Yleissopimus ei sisällä varsinaisia päästövähennysvelvoitteita, vaan luo kehykset yhteistyölle ja erikseen hyväksyttävälle yksityiskohtaisille päästövähennyksiä koskeville pöytäkirjoille.	Ilman epäpuhtauksien päästöt ovat vähentyneet viimeisten vuosikymmenten aikana merkittävästi UNECE:n alueella ja Euroopassa 40–80 %. Kaukokulkeutumissopimus on luonut pohjaa osapuolten poliittiselle ja tieteelliselle yhteistyölle päästöjen hillitsemiseksi ja rajoittamiseksi.	Neuvotteleva virkamies Anneli Karjalainen
Pöytäkirja ilman epäpuhtauksien kaukokulkeutumisen tarkkailun ja	Pöytäkirjassa määrätään ilmakehän tarkkailua koskevan tutkimustiedon ja		

arvioinnin Euroopan yhteistyöohjelman (EMEP) pitkän aikavälin rahoittamisesta	tietokonepohjaisten mallien sekä päästöarvioiden ja ennusteiden laadintaa koskevien ohjeiden tuottamiseen tähtäävien toimien rahoituksesta.		
Pöytäkirja rikkipäästöjen tai valtiosta toiseen kulkeutuvan rikkivuon vähentämisestä vähintään 30 prosenttia	Pöytäkirja sisältää velvoitteet osapuolten vuotuisten rikkipäästöjen tai niiden valtion rajat ylittävän vuon vähentämisestä vähintään 30 prosentilla	Göteborgin pöytäkirja sisältää uudet velvoitteet rikkipäästöille.	
Pöytäkirja typen oksidien päästöjen tai niiden valtiosta toiseen kulkeutuvan vuon rajoittamisesta	Pöytäkirja sisältää velvoitteet osapuolten vuotuisten typenoksidien kokonaispäästöjen tai valtiosta toiseen kulkeutuvaa typen oksidien vuon rajoittamisesta ja/tai vähentämisestä	Göteborgin pöytäkirja sisältää uudet velvoitteet typen oksidien päästöille.	
Pöytäkirja haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen tai niiden valtiosta toiseen kulkeutuvan vuon rajoittamisesta	Pöytäkirjalla rajoitetaan ja vähennetään haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjä niiden valtiosta toiseen kulkeutuvan vuon ja sen seurauksena muodostuvien valokemiallisten hapettumien vuon vähentämiseksi ja siten ihmisen terveyden ja ympäristön suojelemiseksi niiden haitallisilta vaikutuksilta	Göteborgin pöytäkirja sisältää uudet velvoitteet haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöille.	
Pöytäkirja rikkipäästöjen edelleen vähentämisestä	Pöytäkirja sisältää velvoitteet rikkipäästöjen rajoittamisesta ja vähentämisestä terveyden ja ympäristön suojelemiseksi niiden haitallisilta ja erityisesti happamoitumista aiheuttavilta vaikutuksilta ja jotta varmistetaan mahdollisuuksien mukaan ilman kohtuuttomia kustannuksia, että hapettuneiden rikkijhdisteiden laskeumat	Göteborgin pöytäkirja sisältää uudet velvoitteet rikkipäästöille.	

	eivät pitkällä aikavälillä ylitä niille määriteltyä kriittistä rikkikuormitusta		
Raskasmetallipöytäkirja	Pöytäkirja sisältää velvoitteet kadmiumin, lyijyn ja elohopean päästövähennyksistä.		Neuvotteleva virkamies Anneli Karjalainen
Pysyviä orgaanisia yhdisteitä koskeva pöytäkirja (eli ns. POPs-pöytäkirja)	Pysyviä orgaanisia yhdisteitä koskevan pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluu 16 erilaista yhdistettä, joiden käyttö kielletään tai sitä rajoitetaan. Pöytäkirjan päivityksessä rajoituksiin on lisätty seitsemän uutta ainetta. Pöytäkirjalla rajoitetaan myös eräiden hitaasti hajoavien orgaanisten yhdisteiden kuten dioksiinien ja furaanien (PCDD/PCDF) sekä polysyklisen aromaattisten hiilivetyjen (PAH) päästöjä ilmaan.		Neuvotteleva virkamies Anneli Karjalainen
Pöytäkirja happamoitumisen, rehevöitymisen ja alailmakehän otsonimuodostuksen vähentämisestä (eli ns. Göteborgin pöytäkirja)	Pöytäkirjassa määrätään kansalliset enimmäismäärät rikin, typen oksidien, ammoniakkin ja haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöille. Pöytäkirjaa muutettiin vuonna 2012 siten, että sovittiin rikkidioksidille, typenoksideille, haihtuville orgaanisille yhdisteille, ammoniakille ja pienhiukkasille (halkaisijaltaan alle 2.5 mikrometrin hiukkaset, PM _{2,5}) uudet vähennysvelvoitteet vuodesta 2020 eteenpäin.	Ilmansaasteet ovat vakava terveyshaaitta. Ilmansuojelupolitiikalla pyritään vähentämään haitallisia päästöjä ja siten minimoimaan alailmakehän haitallisten kaasujen, kuten rikkidioksidin, typen oksidien, haihtuvien orgaanisten yhdisteiden ja ammoniakkin pitoisuuksia. Uusimpien tutkimusten mukaan terveydelle vaarallisimpia ovat kuitenkin keuhkorakkuloihin asti tunkeutuvat pienhiukkaset. Pöytäkirjassa säänneltyjen ilmansaasteiden päästöt ovat vähentyneet huomattavasti pöytäkirjan hyväksymisen myötä.	Neuvotteleva virkamies Sirpa Salo-Asikainen

<u>TIEDONSAANTI JA OSALLISTUMINEN</u>			
Tiedon saantia, yleisön osallistumisoikeutta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa koskeva yleissopimus (ns. Århusin yleissopimus)	Sopimuksen tavoitteena on edistää yleisön osallistumisoikeutta sekä vireillepano- ja muutoksenhakuoikeutta ympäristöasioissa ja nykyisten sekä tulevien sukupolvien oikeutta elää heidän terveydelleen ja hyvinvoinnilleen suotuisassa ympäristössä.	Århusin yleissopimus on uudenlainen ympäristösopimus, jossa ympäristöä koskevat oikeudet ja ihmisoikeudet liittyvät toisiinsa. Useimmat kansainväliset ympäristösopimukset sisältävät lähinnä valtioiden välisiä suhteita koskevia velvoitteita. Århusin yleissopimus asettaa sopimuspuolille velvoitteita myös suhteessa luonnollisiin henkilöihin ja ympäristöjärjestöihin.	Hallitussihteeri Charlotta von Troil
Pöytäkirja epäpuhtauksien päästöjä ja niiden siirtoja koskevista rekistereistä (PRTR-pöytäkirja)	Pöytäkirjan tavoitteena on helpottaa kansalaisten tiedonsaantia ottamalla kussakin sopimusvaltiossa käyttöön yhtenäinen, integroitu ja maanlaajuinen päästöjä ja niiden siirtoja koskeva rekisteri. Rekisterin kautta kansalaiset voivat osallistua ympäristönsuojeluasioita koskevaan päätöksentekoon ja myötävaikuttaa päästöjen vähentämiseen taikka niiden synnyn estämiseen.	Ympäristölupavolliset laitokset raportoivat valvontaviranomaisille vuosittain päästöistä ja jätteiden siirroista kansalliseen valvonnan ja kuormituksen tietojärjestelmään. Kansalaiset saavat pyydettyä tiedot viranomaisilta. Tiedot talletetaan eurooppalaiseen E-PRTR -rekisteriin, jonka internetsovelluksen avulla kansalaiset voivat tarkastella tietoja kootusti.	Neuvotteleva virkamies Juha Lahtela
<u>YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI</u>			
Valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskeva yleissopimus (ns. Espoon sopimus)	Sopimuksen tavoitteena on taata sopimuksen osapuolille oikeus osallistua toisessa osapuolena olevassa valtiossa käynnissä olevan hankkeen	Espoon sopimus luo osapuolille yleisen velvoitteen ilmoittaa toisilleen sopimuksessa luetelluista hankkeista, jos niillä on todennäköisesti	Neuvotteleva virkamies Seija Rantakallio

	<p>ympäristövaikutusten arviointia koskevaan menettelyyn (YVA-menettely), mikäli arvioitavan hankkeen ympäristövaikutukset kohdistuvat kyseiseen valtioon.</p>	<p>merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä haitallisia vaikutuksia.</p> <p>Ympäristövaikutusten arviointi on tehtävä suunnittelun aikaisessa vaiheessa ja ennen kuin sopimuksessa tarkoitetun hankkeen luvasta tai toiminnan aloittamisesta on tehty päätös. Sopimus on edesauttanut ympäristövaikutusten arviointimenettelyn sekä strategisen tason ympäristövaikutusten arvioinnin käyttöönottoa UNECEn alueella.</p> <p>Sopimus on osoittautunut tärkeäksi tiedonsaanti- ja osallistumiskanavaksi kohdemaiden asukkaille, kansalaisjärjestöille sekä viranomaisille ja myös merkittäväksi hallitusten väliseksi neuvotteluvälineeksi etenkin suurissa ympäristöön vaikuttavissa hankkeissa. Sopimuksen merkitys on kasvanut vuosien myötä ja hankkeita, suunnitelmia ja ohjelmia on ollut vireillä enenevässä määrin.</p> <p>Sopimuksen soveltaminen ydinenergiահankkeissa on korostunut viime vuosina.</p>	
<p>Pöytäkirja strategisesta ympäristöarvioinnista valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista tehtyyn yleissopimukseen</p>	<p>Pöytäkirjan tavoitteena on edistää strategisen ympäristöarvioinnin ja siihen sisältyvän yleisön ja viranomaisten osallistumisen avulla ympäristö- ja terveysnäkökohtien huomioon ottamista suunnitelmien, ohjelmien, toimintaperiaatteiden ja säädösten valmistelussa.</p>	<p>SEA-pöytäkirja velvoittaa osapuolet tekemään strategisen ympäristöarvioinnin sopimuksessa tarkoitetuista suunnitelmista ja ohjelmista (esim. kaava), joilla on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, mukaan lukien terveysvaikutukset. Strateginen</p>	<p>Neuvotteleva virkamies Lasse Tallskog</p>

		<p>ympäristövaikutusten arviointi tulee toteutettavaksi päätöksentekoprosessissa useimmiten ennen hankkeiden ympäristövaikutusten arviointia, minkä takia SEA-pöytäkirja nähdään keskeisenä kestävä kehityksen edistämisen työkaluna.</p>	
<p><u>MERTENSUOJELU ja VESIENSUOJELU</u></p> <p><i>Itämerensuojelu</i></p>			
<p>Itämeren merellisen ympäristön suojelusopimus (1974, 1992) ja sopimusta toimeenpaneva elin HELCOM</p>	<p>Sopimus velvoittaa osapuolia vähentämään kuormitusta kaikista päästölähteistä, suojelemaan meriluontoa sekä säilyttämään lajien monimuotoisuutta. Sopimuksen täytäntöönpanoa tarkennetaan suosituksilla ja ministerijulkilausumilla. Itämeren suojelun toimintaohjelman Baltic Sea Action Plan:n (BSAP, 2017) myötä HELCOM:n tavoitteeksi tuli Itämeren hyvän ekologisen tilan saavuttamisen vuoteen 2021 mennessä. BSAP ja sitä täydentäneet ministerijulkilausumat (2010, 2013, 2018) käsittävät pitkälti yli sata toimenpidettä, jotka koskevat ravinne- ja haitta-ainekuormituksen ja rehevöitymisen vähentämistä, merenkulun ympäristönsuojelun toimia sekä meriluonnon monimuotoisuuden ja</p>	<p>Itämeren kuormitus on laskenut merkittävästi ja ympäristön tila on parantunut, mm. hylje- ja merikotkapopulaatiot ovat toipuneet sekä haitallisten ja vaarallisten aineiden määrä meressä on laskenut merkittävästi. Rehevöityminen ja eliöstön muuttuminen sekä ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat Itämerellä suurimmat haasteet. Yhdyskuntien ja teollisuuden kuormituksen vähennyttä, maataloudesta tuleva kuormitus on merkittävin paine. Uusia haasteita ovat roskaantuminen, lääkeaineet meressä ja vedenalainen melu ja niiden aiheuttamien haittojen torjuminen. Sopimusosapuolet tekevät yhteistyötä Itämeren seurannassa ja tuottavat</p>	<p>Ympäristöneuvos Maria Laamanen (HELCOM Head of Delegation)</p>

	<p>elinvoimaisuuden ylläpitämistä ja parantamista. BSAP käsittää ainutlaatuisen merialuekohtaisen ravinnekuormituksen ylärajojen järjestelmän sekä maakohtaiset ravinnekuormituksen vähennystavoitteet.</p>	<p>indikaattoritietoa ja arvioita Itämeren tilasta. Maat ovat myös sopineet keskenään meriympäristön hyvän tilan määrittelmistä.</p> <p>Suomessa sopimusta toteutetaan mm. EU-direktiivien toimeenpanon kautta, kansallisen lupamenettelyn, vesien- ja merenhoitosuunnitelmien sekä lähialueyhteistyön kautta.</p> <p>Itämeren alueen 162 pahimmasta kuormittajasta 118 oli saatu eliminoitua joulukuuhun 2018 mennessä. Suomen hot spoteista on jäljellä yksi: maatalouden kuormitus Saaristomereen. Saaristomeren tilan parantamiseksi on toteutettu tehostettuja toimia vuodesta 2010.</p> <p>Vuosina 2015-2018 on lisäksi toteutettu Itämeren ja vesiensuojelun kärkihankkeita ja edistetty ravinteiden kierrätystä yli 30 miljoonalla eurolla. Vuonna 2019 satsataan 15 milj. €.</p> <p>BSAP:n yhteisistä toimenpiteistä on toteutettu (3/2018) 68 % ja maakohtaisista toimenpiteistä 23 %. HELCOM päätti 3/2018 BSAP:n jäljellä olevien toimien tehostetusta toteutuksesta ja ohjelman päivittämisestä vuoteen 2021.</p>	
Koillis-Atlantin Suojelu			

<p>Yleissopimus Koillis- Atlantin merellisen ympäristön suojelusta, OSPAR</p>	<p>Sopimus velvoittaa osapuolia vähentämään kuormitusta kaikista päästölähteistä, suojelemaan meriluontoa sekä säilyttämään lajien monimuotoisuutta sopimusalueella, joka kattaa Koillis-Atlantin (mukaan lukien Pohjanmeren, Skagerrakin ja Kattegatin sekä osan Jäämerta). Sopimuksen osapuolia ovat Koillis-Atlantin ja Pohjanmeren rantavaltiot, EU sekä valuma-alueen maat Sveitsi, Luxemburg ja Suomi. Sopimus tuli voimaan vuonna 1998.</p> <p>Tavoitteena on saavuttaa merialueen hyvä tila vuoteen 2020 mennessä. Osa OSPAR:n tekemistä päätöksistä on oikeudellisesti sitovia.</p>	<p>Mertensuojelun haasteet ovat samoja kuin Itämerellä, mutta lisänä ovat öljyn- ja kaasunporaus ja radioaktiiviset päästöt. OSPAR ja HELCOM tekevät läheistä yhteistyötä ja erityisesti EU:n meristrategiadirektiivin toimeenpano edellyttää hyvää keskinäistä koordinaatiota.</p>	<p>Lainsäädäntöneuvos Sara Viljanen</p>
<p><i>Muut meri- ja vesisopimukset</i></p>			
<p>Helsingin rajavesisopimus (UNECE)</p>	<p>Maasta toiseen ulottuvien vesistöjen ja kansainvälisten järvien suojelua ja käyttöä koskeva yleissopimus on UNECE:n sopimus, jonka tavoite on ehkäistä, rajoittaa ja vähentää vesien pilaantumista, jonka vaikutukset ulottuvat tai voivat ulottua maasta toiseen.</p> <p>Rajavesisopimuksen Vesivarat ja terveys - pöytäkirjan tarkoituksena on hyvän vesienhoidon avulla edistää ihmisten terveyttä ja vesiekosysteemien</p>	<p>Rajavesisopimuksen toimeenpano on ollut tehokasta. Sopimus on edistänyt merkittäväällä tavalla rajavesistöjen suojelua ja yhteistyötä sopimuspuolten kesken. Lisäksi se on vähentänyt konflikteja ja lisännyt turvallisuutta sekä edistänyt vesivarojen kestäväää käyttöä. Sopimuksella on myös ollut maailmanlaajuista merkitystä rajavesistöyhteistyön edistäjänä. Käytännössä sopimuksen toteutumiseksi on tehty työohjelma, jonka toteutukseen YK ja sopimuksen osapuolet osallistuvat.</p>	<p>Neuvotteleva virkamies Antton Keto</p>

	suojelua estämällä ja vähentämällä vesien kautta leviäviä tauteja.		
--	--	--	--